

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 7. juulil 2022¹

Kohtuasi C-296/21

A

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus))

Eelotsusemenetlus – Tulirelvade omandamine ja valdamine – Laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade edasitoimetamine liidus – Direktiiv 91/477/EMÜ – Rakendusmäärus (EL) 2015/2403 – Artikli 7 lõige 2 – Vastastikune tunnustamine – Artikli 3 lõige 1 – Liikmesriigi määratud kontrolliasutus – Artikli 3 lõige 3 – Komisjoni avaldatud liikmesriikide kontrolliasutuste nimekirja kandmata kontrolliasutus

1. Direktiiv 91/477/EMÜ² kajastab pärast selle muutmist direktiiviga 2008/51/EÜ³ muude aspektide hulgas, mille eest liidu seadusandja hoolt kannab, tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise korda.

2. Rakendusmäärusega (EL) 2015/2403⁴ püütakse tagada, et kasutuskõlbmatuks muudetud tulirelvad oleksid jäädavalt laskekõlbmatud, nagu oli ette nähtud direktiivis 2008/51. Selleks nõuab see määrus, et pädev asutus peab kontrollima, kas laskekõlbmatuks muutmine on tehtud vastavalt teatavatele tehnilistele kirjeldustele (mis on ette nähtud selle määruse I lisas), ja väljastama relva omanikule selle tõendamiseks tõendi.

3. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on direktiivi 91/477 ja rakendusmääruse 2015/2403 tõlgendamises sisuliselt kaks kahtlust:

- esiteks soovib ta teada, kas osäühingu vormis asutatud eraõiguslik üksus võib tegutseda „kontrolliasutusena“ ja anda välja tulirelva laskekõlbmatuks muutmise tõendi;
- teiseks küsib ta, kas see, kui liikmesriik tunnustab teises liikmesriigis väljastatud relvade laskekõlbmatuks muutmise tõendeid, sõltub sellest, kas komisjon on kandnud selle väljastanud üksuse rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikes 3 ette nähtud nimekirja.

¹ Algkeel: hispaania.

² Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiiv relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (EÜT 1991, L 256, lk 51; ELT eriväljaanne 13/11, lk 3). See direktiiv tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta direktiiviga (EL) 2021/555 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT 2021, L 115, lk 1).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT 2008, L 179, lk 5). Käesolevas ettepanekus on direktiivi 91/477 osundatud direktiiviga 2008/51 muudetud redaktsioonis, kui ei ole märgitud teisiti.

⁴ Komisjoni 15. detsembri 2015. aasta rakendusmäärus, millega kehtestatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise norme ja meetodeid käsitlevad ühised suunised, et tagada laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade jäädav kasutuskõlbmatuse (ELT 2015, L 333, lk 62).

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Direktiiv 91/477

4. Artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „tulirelv“ igasugust kaasaskantavat relvarauaga relva, mis laengu toimel laseb välja haavli, kuuli või lendkeha või mis on selleks ette nähtud või mida on võimalik selleks kohandada, välja arvatud kui see on välistatud ühel I lisa III osas loetletud põhjustest. Tulirelvade liigitus on toodud I lisa II osas.

Käesoleva direktiivi kohaldamisel loetakse, et eset saab kohandada haavli, kuuli või lendkeha väljalaskmiseks laengu toimel, kui:

- sellel on tulirelva väljanägemine ja
- seda saab vastavalt kohandada tänu selle konstruktsioonile või valmistamismaterjalile.

1.a) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „osa“ tulirelva mis tahes osa või varuosa, mis on spetsiaalselt tulirelva jaoks konstrueeritud ja vajalik selle kasutamiseks, sealhulgas relvaraud, relvaraam, relva lukukoda, püstolikelk, trummel, lukk või kaitseriiv ning seadis, mis on valmistatud või kohandatud tulistamisel tekkiva heli summutamiseks.

1.b) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „tulirelva oluline osa“ tulirelva lukustusmehhanismi, padrunipesa ja relvarauda, mis eraldi esemetena kuuluvad samasse klassi kui tulirelv, mille külge need on kinnitatud või mille külge kinnitamiseks need on mõeldud.

[...]“.

5. Artiklis 4 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et iga turule toodav tulirelv või osa on kas tähistatud ja registreeritud kooskõlas käesoleva direktiiviga, või see on muudetud kasutuskõlbmatuks.

[...]“.

6. 3. peatükis „Relvade liikumist ühenduses käsitlevad formaalsused“ on artiklis 14 ette nähtud:

„Liikmesriigid võtavad vastu asjakohased sätted, millega keelatakse nende territooriumile tuua:

- tulirelva, välja arvatud artiklis 11 ja 12 määratletud juhtudel ja tingimusel, et nendes artiklites sätestatud tingimused on täidetud;

[...]“.

7. I lisas on sätestatud:

„[...]

III. Käesoleva lisa kohaldamisel ei hõlma „tulirelva“ määratlus sellele määratlusele vastavaid esemeid, kui need:

- a) on muudetud lõplikult kasutuskõlbmatuks kahjutustamisega, mis tagab, et tulirelva kõik olulised osad on muudetud jäädavalt kasutamatuks ning et neid ei ole võimalik taaskomplekteerimiseks eemaldada, asendada või muuta.

[...]

Liikmesriigid võtavad vastu kõik vajalikud sätted, et pädev asutus kontrolliks punktis a osutatud kahjutustamismeetmeid, tagades seeläbi, et tulirelvad on muutmise tulemusena pöördumatult kasutuskõlbmatud. Liikmesriigid näevad ette korra, mille kohaselt antakse nimetatud kontrollimise raames välja tulirelva kahjutustamise tõend või muu dokument või tehakse tulirelvale sellekohane selgesti nähtav märge. Komisjon sätestab, toimides vastavalt direktiivi artikli 13a lõikes 2 osutatud menetlusele, kahjutustamise norme ja viise käsitlevad ühised suunised, et tagada kahjutustatud relvade jäädav kasutuskõlbmatuus.

[...]“.

2. *Rakendusmäärus 2015/2403*

8. Artikkel 2 („Isikud ja üksused, kellel on tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise õigus“) on sõnastatud järgmiselt:

„Tulirelvade laskekõlbmatuks muutmist viivad läbi avalik- või eraõiguslikud üksused või isikud, kellel on siseriiklike õigusaktide kohaselt vastav luba.“

9. Artiklis 3 („Tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise kontrollimine ja sertifitseerimine“) on sätestatud:

„1. Liikmesriigid määravad pädeva asutuse (edaspidi „kontrolliasutus“), kelle ülesanne on kontrollida, et tulirelv on muudetud laskekõlbmatuks vastavalt I lisas esitatud tehnilisele kirjeldusele.

2. Kui kontrolliasutusel on ka tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise luba, tagavad liikmesriigid kõnealuste ülesannete ja neid läbi viivate isikute selge lahushoidmise kõnealuses asutuses.

3. Komisjon avaldab oma veebisaidil liikmesriikide määratud kontrolliasutuste nimekirja, mis sisaldab iga kontrolliasutuse kohta üksikasjalikku teavet, selle tunnust ja kontaktandmeid.

4. Kui tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise on viidud läbi I lisas esitatud tehnilise kirjelduse kohaselt, väljastab kontrolliasutus tulirelva omanikule III lisas esitatud vormi kohase tõendi tulirelva laskekõlbmatuks muutmise kohta. Nimetatud tõendis sisalduv teave esitatakse nii selle liikmesriigi keeles, kus tõend välja antakse, kui ka inglise keeles.

[...]“.

10. Artiklis 7 („Laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade edasitoimetamine liidus“) on sätestatud:

„1. Laskekõlbmatuks muudetud tulirelvi võib viia teise liikmesriiki ainult juhul, kui need on varustatud ühtse ainulaadse märgistusega ja neile on lisatud käesoleva määruse kohane tõend laskekõlbmatuks muutmise kohta.

2. Liikmesriigid tunnustavad teise liikmesriigi väljastatud tõendeid tulirelva laskekõlbmatuks muutmise kohta, kui tõend vastab käesoleva määruse nõuetele. Liikmesriigid, kes on kehtestanud artikli 6 kohaselt täiendavaid meetmeid, võivad siiski nõuda tõendit selle kohta, et nende territooriumile toimetatav laskekõlbmatuks muudetud tulirelv on kooskõlas kõnealuste täiendavate meetmetega.“

11. Artiklis 8 („Teavitamisnõuded“) on sätestatud:

„Liikmesriigid teavitavad komisjoni kõigist meetmetest, mida nad võtavad käesoleva määrusega reguleeritavas valdkonnas [...]“.

12. I lisas („Tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise tehniline kirjeldus“) on määratletud laskekõlbmatuks muutmise toimingud, mis tuleb teha, et muuta tulirelvad jäädavalt kasutuskõlbmatuks, kolme tabeli põhjal:

- I tabelis on esitatud tulirelvade liikide loetelu;
- II tabelis on kirjeldatud toiminguid, mis tuleb sooritada, et muuta tulirelva kõik olulised osad jäädavalt kasutuskõlbmatuks;
- III tabelis on esitatud eri liiki tulirelvade puhul laskekõlbmatuks muutmiseks sooritatavad toimingud.

13. III lisas on esitatud „Tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise kohta väljastatava tõendi näidis“.

B. Soome õigus. Tulirelvaseadus nr 1/1998⁵

14. §-s 112a („Laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade toimetamine ja importimine Soome“) on sätestatud:

„Isik, kes toimetab või impordib Soome laskekõlbmatuks muudetud tulirelva, peab esitama selle 30 päeva jooksul pärast tulirelva Soome toimetamist või importimist kontrollimiseks politseiasutusele või Politseiametile.“

15. §-s 91 on sätestatud:

„Kui tegevusluba relvadega seotud kaubandustegevuseks või relva erakasutuseks omamise luba lõpeb või tunnistatakse kehtetuks, peab politsei tegema otsuse, et ta konfiskeerib tulirelvad, relvaosad, padrunid ja eriti ohtliku laskemoona, kui neid ei ole veel nõuetekohase loa omanikule üle antud.

⁵ Ampuma-aselaki (1/1998).

Politsei peab tegema konfiskeerimiskorralduse ka siis, kui loata tulirelvade või relvaosade, padrunite või eriti ohtliku laskemoona valdaja annab omal algatusel politseile esemest teada ja annab selle politseile üle. [...]“

16. § 112b („Tulirelvade laskekõlbmatuks muutmine“) lõikes 2 on ette nähtud:

„Rakendusmääruses 2015/2403 sätestatakse isikud ja üksused, kellel on tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise õigus, samuti tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise tehniline kirjeldus, laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade märgistamine, kontrollimine ja sertifitseerimine, liikmesriikide koostöötaotlused tulirelva laskekõlbmatuks muutmiseks, täiendavad laskekõlbmatuks muutmise meetmed ja laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade edasitoimetamine Euroopa Liidus.“

II. Faktilised asjaolud, kohtuvaidlus ja eelotsuse küsimused

17. A, kelle tegevusala on militaarajalooliste kollektsiooniesemete müük, omandas Austrias kolm automaatvintpüssi, mis olid vastavalt äriühingu B 9. oktoobril 2017 väljastatud tõenditele laskekõlbmatuks muudetud.

18. Austria ametiasutused tunnustavad äriühingut B kontrolliasutusena rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 tähenduses, isegi kui teda ei ole nimeliselt selle artikli lõikes 3 nimetatud nimekirjas.

19. A toimetas 17. oktoobril 2017 automaatvintpüssid edasi Soome ning esitas 24. oktoobril 2017 need tulirelvaseaduse § 112a alusel koos vastavate kahjutustamistõenditega Helsingi politseile.⁶

20. Helsingi politsei tegi 15. veebruaril 2018 otsuse nr 2018/8575, milles ta leidis, et automaatvintpüsside laskekõlbmatuks muutmine ei vasta rakendusmääruse 2015/2403 I lisa tehnilistele nõuetele. Tema hinnangul olid relvade laskekõlbmatuks muutmise toimingud puudulikud.⁷

21. Helsingi politsei leidis, et automaatvintpüsse tuleb pidada relvadeks, mille jaoks on tulirelvaseaduse kohaselt nõutav relvaluba. Kuna A-l ei olnud nende relvade valdamiseks luba, anti korraldus need relvad konfiskeerida.

22. A esitas selle otsuse peale Helsingin hallinto-oikeusele (Helsingi halduskohus, Soome) kaebuse, väites, et:

- Soome politsei ei ole pädev relvade laskekõlbmatuks muutmist kontrollima;
- rakendusmääruse 2015/2403 artikli 7 lõike 2 kohaselt oleks politsei pidanud tunnustama äriühingu B, Austria määratud kontrolliasutuse väljastatud tõendit relvade laskekõlbmatuks muutmise kohta;

⁶ Nimetatud asutuse palvel esitas ta need uuesti 23. novembril 2017.

⁷ Tuvastati, et laskekõlbmatuks muutmise manöövrates esinesid järgmised puudused: 1) relvade ja sulgemismehhanismi demonteerimine ei olnud takistatud; 2) relvade vinnastus- ja päästikumehhanism ei olnud koos raamiga kinni keevitatud, ja kuigi kukk oli kinni keevitatud vinnakhambaga, võimaldas see selle liikumist, nii et relvade päästikumehhanismi osi sai relva küljest lahti monteerida; 3) relvade rauda oli puuritud rakendusmääruses 2015/2403 nõutud kuue kaliibrisuuruse augu asemel ainult viis auku; 4) keevitused olid MIG-keevitatud tavalise terasega, mitte määruses nõutud TIG-keevitatud ER 316L tüüpi roostevaba terasega, nagu nõuab rakendusmäärus.

– esitatud tõendid näitavad, et relvade laskekõlbmatuks muutmine vastab rakendusmääruse 2015/2403 I lisas esitatud tehnilistele kirjeldustele.

23. Nii Helsingi politsei kui ka Poliisihallitus (politseiamet) esitasid selle kaebuse raames oma märkused, väites, et relvi ei saa pidada laskekõlbmatuks muudetuteks, sest:

- laskekõlbmatuks muutmine ei olnud tehtud nõuetekohaselt;
- äriühing B ei ole ametiasutus rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõike 1 tähenduses ega ole kantud selle määruse artikli 3 lõikes 3 ette nähtud nimekirja;
- selles nimekirjas oli märgitud ainult, et Austria on nimetanud kontrolliasutuseks Austria siseministeeriumi.

24. A esitas repliigi, millele ta lisas oma kirjavahetuse Austria kaitse- ja spordiministeeriumiga, milles viimane kinnitas, et äriühing B on Austria määratud kontrolliasutus rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõike 1 tähenduses. Ta märkis ka, et Austria oli määranud kokku kuusteist kontrolliasutust.⁸

25. Helsingin hallinto-oikeus (Helsingi halduskohus) jättis 26. juunil 2019 A kaebuse rahuldamata põhjendusel, et:

- äriühingut B ei olnud komisjoni veebisaidil Austria kontrolliasutusena märgitud. Seega ei vastanud laskekõlbmatuks muutmise tõend rakendusmäärusele 2015/2403;
- imporditud relvad ei vastanud rakendusmääruses 2015/2403 ette nähtud laskekõlbmatuks muutmise tehnilisele kirjeldusele.

26. A esitas esimese astme kohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse Korkein hallinto-oikeusele (Soome kõrgeim halduskohus), nõudes nii selle kohtuotsuse kui ka Helsingi politsei otsuse tühistamist.⁹

27. Helsingi politsei ja Poliisihallitus (politseiamet) vaidlesid apellatsioonkaebusele vastu ja rõhutasid vajadust esitada eelotsuse küsimus, millega Korkein hallinto-oikeus (kõrgeim halduskohus) nõustus, esitades Euroopa Kohtule need küsimused:

„Kas siis, kui tegemist on laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade edasitoimetamisega liidu sees, ja võttes arvesse [...] direktiivi 91/477/EMÜ [...] ja [...] rakendusmäärust [...] 2015/2403 [...], eelkõige selle määruse artikli 3 lõikes 1 sätestatut:

- a) võib liikmesriigi ametiasutuse määratud kontrolliasutus, kes andis välja tõendi tulirelva laskekõlbmatuks muutmise kohta, käsitleda asutusena relvadirektiivi ja laskekõlbmatuks muutmise määruse artiklite 3 ja 7 tähenduses, isegi kui teda ei ole kantud vastavalt artikli 3 lõikele 3 komisjoni avaldatavasse nimekirja, kui nimetatud liikmesriigi eri ametiasutused on relvade edasitoimetajale teatanud, et tõendi välja andnud GmbH vormis tegutsev kontrolliasutus on määruse kohaselt selleks volitatud, ja

⁸ A kirjalike märkuste lisa dokumendid 3 ja 4.

⁹ Oma nõuete põhjenduseks esitas ta Austria siseministeeriumi 11. märtsi 2020. aasta e-kirja, mille kohaselt lubavad kaitseministeerium (sõjaväerelvade puhul) ja siseministeerium (tsiviilkasutuseks mõeldud relvad) riigisiseste õigusaktide alusel teatud ettevõtjatel kontrollida tulirelvade kasutuskõlbmatuks muutmist.

b) võib relvade laskekõlbmatuks muutmise küsimuses liikmesriigi määratud kontrolliasutuse kohta esitada rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõike 3 tähenduses komisjoni veebisaidil avaldatud nimekirja kande asemel ka muult liikmesriigi ametiasutuselt saadud tõendi, nii et sellise kontrolliasutuse välja antud tõend tulirelva laskekõlbmatuks muutmise kohta vastab määruses sätestatud nõuetele sel määral, et liikmesriik peab tunnustama teises liikmesriigis välja antud tõendit tulirelva laskekõlbmatuks muutmise kohta vastavalt sama määruse artikli 7 lõikele 2?“

III. Menetlus Euroopa Kohtus

28. Eelotsusetaotlus registreeriti Euroopa Kohtus 7. mail 2021.

29. Kirjalikud seisukohad esitasid A, Poliisihallitus (politseiamet), Soome valitsus ja Euroopa Komisjon, kes osalesid 18. mail 2022. aastal toimunud kohtuistungil.

30. Austria valitsus vastas Euroopa Kohtu esitatud küsimustele kirjalikult.

IV. Õiguslik hinnang

A. Sissejuhatus

31. Mõiste „laskekõlbmatuks muudetud relv“ on õigusnormides oluliselt muutunud:

- tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise osas oli direktiivi 91/477 algse redaktsiooni I lisa III osas ainult viidatud liikmesriigi õigusele;
- direktiivi 91/477 artiklit 4 muudeti direktiiviga 2008/51, kehtestades liikmesriikidele kohustuse tagada, „et iga turule toodav tulirelv või osa on kas tähistatud ja registreeritud kooskõlas käesoleva direktiiviga, või see on muudetud kasutuskõlbmatuks“;
- direktiiviga 2008/51 tehti komisjonile ülesandeks avaldada „kahjutustamise norme ja viise käsitlevad ühised suunised, et tagada kahjutustatud relvade jäädav kasutuskõlbmatuse“. Selle tulemus oli rakendusmääruse 2015/2403 vastuvõtmine;¹⁰
- laskekõlbmatuks muudetud relvad jäid siiski tulirelva määratluse alt välja kuni direktiivi (EL) 2017/853¹¹ vastuvõtmiseni, millega need lisati selle direktiivi reguleerimisalasse.

¹⁰ Need kohustused tuli täita rahvusvahelise kohustuse tõttu, mille on liit võtnud nõukogu otsusega 2014/164/EL (ELT 2014, L 89, lk 7) sõlmitud rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokolliga osalisena.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT 2017, L 137, lk 22).

32. Kuigi direktiiv 2017/853 ei ole käesoleval juhul *ratione temporis* kohaldatav, kinnitab see seadusandlikku suundumust karmistada täpseid tagatise selleks, et laskekõlbmatuks muudetud tulirelvad oleksid laskekõlbmatud pöördumatult, nii et neid ei saa uuesti laskekõlblikuks muuta.¹²

B. Esimene eelotsuse küsimus

33. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kas selle kohtuasja piiriüleses kontekstis on kontrolliasutusel, kes on väljastanud laskekõlbmatuks muutmise tõendi, õigus seda teha isegi siis, kui seda asutust ei ole rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõike 3 kohaselt komisjoni¹³ avaldatud nimekirja kantud ja selle asutuse õiguslik vorm on osaühing.

34. Eelotsuse küsimus, mis puudutab laskekõlbmatuks muudetud relvade liikumise formaalseid aspekte, hõlmab seega kohaldatavate õigusnormide kahte aspekti:

- esiteks, kas rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikega 1 on vastuolus, et eraõiguslik isik võiks olla kontrolliasutus;
- teiseks, kas iga liikmesriigi määratud kontrolliasutused peavad olema nimekirjas, mille komisjon peab vastavalt rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikele 3 avaldama.

1. Eraõiguslikud isikud kontrolliasutustena

35. Rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõike 1 kohaselt koostoimes direktiivi 91/477 I lisa III osa teise lõiguga määravad liikmesriigid „pädeva asutuse“, kelle ülesanne on kontrollida, et tulirelv on muudetud laskekõlbmatuks vastavalt I lisa esitatud tehnilisele kirjeldusele.

36. Selle sätte viimases taandes on lisatud, et „pädevat asutust“ nimetatakse ka „kontrolliasutuseks“. Nende kahe termini (kokkuleppeline) sünonüümina kasutamine tekitab tõlgendamisprobleeme, mida ma kohe käsitlen.

37. Poolte seisukohtadest nähtub, et kontrolliasutuste olemuse kohta on väljendatud vastakaid arvamusi:

- Soome valitsus ja politseiteenistused pooldavad jäika lähenemist, nii et kontrolliülesandeid saavad täita üksnes *avalik-õiguslikud* asutused;
- komisjon ja A on vastupidisel põhiseisukohal: miski ei takista seda, et tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise kontrollimine ja sertifitseerimine usaldatakse *eraõiguslikule* ettevõtjale.

¹² „Sidusrühmad, kellega komisjon konsulteeris, on seisukohal, et uuesti laskekõlblikuks muudetud relvad moodustavad olulise osa kuritegevuses kasutatavatest relvadest, ning seega peavad nad esmatahtsaks laskekõlbmatuks muutmise eeskirjade ühtlustamist, et seda tegevust tõkestada“ (Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta“ punkt 2.7 (COM(2015) 750 (final) – 2015/0269 (COD))).

¹³ Eelotsusetaotluse esitanud kohus kinnitab (kohtumääruse punkt 23), et eelotsusetaotluse koostamise ajal ei olnud nimekiri komisjoni veebisaidil kättesaadav. Rände ja siseasjade peadirektoraat (GD HOME) oli talle Europe Direct Contact Centeri kaudu teatanud, et nimekiri on läbivaatamisel ja et ajakohastatud versioon tehakse kättesaadavaks 2021. aasta lõpuks.

38. Sõna „asutus“ kasutamine rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikes 1 viitab põhimõtteliselt sellele, et kontrolliülesannet täitev isik on „avalik-õiguslik“. Määratluse kohaselt on „asutusele“ iseloomulik, et see osaleb avaliku võimu teostajale omaste *imperium*’i ülesannete täitmisel.¹⁴

39. Seda lähenemist kinnitab rakendusmääruse 2015/2403 põhjendus 3: liikmesriigid „võtavad vastu kõik vajalikud sätted, et pädev asutus kontrolliks alapunkti a sätestatud kahjutustamismeetmeid“.

40. Sama loogikat jätkates ja seekohal süstemaatilises küljest on rakendusmääruse 2015/2403 artiklites 2 ja 3 eristatud:

- tulirelvade *laskekõlbmatuks muutmist*, mida võivad materiaalse toiminguna vahet tegemata läbi viia avalik- ja eraõiguslikud üksused;
- *kontrollimist*, et relvad on laskekõlbmatuks muudetud nõuetekohaselt, mis on ainuõiguslikult „pädeva asutuse“ ülesanne. Kontrollimise puhul ei ole eraõiguslikke üksuseid mainitud, mis näib vastupidi materiaalsele laskekõlbmatuks muutmise toimingutele viitavat sellele, et kontrolli võivad teostada ainult avalik-õiguslikud üksused.

41. Käesoleval juhul kohaldatavate õigusnormide hilisem areng on toimunud sama tähenduse suunas. Rakendusmääruses (EL) 2018/337¹⁵ antakse määruse 2015/2403 artikli 3 lõikele 1 uus redaktsioon, et märkida, et „[l]iikmesriigid määravad [avalik-õigusliku] pädeva asutuse [...], kes kontrollib, et tulirelvade laskekõlbmatuks muutmine on toimunud kooskõlas I lisa esitatud tehnilise kirjeldusega“.

42. Seega taheti kehtestada tulirelvade kasutuskõlbmatuks muutmise kontrollimiseks *avalik* kord ning see ülesanne usaldati riigi *ametiasutustele*.

43. Liidu õigusnormid ei lähe aga nii kaugele, et nõuda, et liikmesriigid asutaksid oma haldusstruktuurides tingimata tehnilised talitused, mis oleksid võimelised kontrolliülesannet täitma. Püüan selgitada, miks nad võivad minu arvates usaldada selle ülesande eraõiguslikkus vormis tegutsevatele üksustele (nimetatagu seda siis selle nime või teiste sünonüümidega)¹⁶, tingimusel et järgitakse teatavaid tagatisi.

44. Üheski liidu sellekohases viitenormis ei ole kindlaks määratud, kuidas konkreetselt peavad ametiasutused tagama rakendusmääruse 2015/2403 I lisa kriteeriumide täitmise. Liikmesriikide ülesanne on määratleda, millised ametiasutused kontrolli teostavad ja kuidas nad seda teevad.

¹⁴ Vt *iure gestionis* ja *iure imperii* aktide klassikalise eristamise kohta 7. mai 2020. aasta kohtuotsus Rina (C-641/18, EU:C:2020:349) Brüsseli I määruse (nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42)) artikli 1 lõike 1 kohta.

¹⁵ Komisjoni 5. märtsi 2018. aasta rakendusmäärus, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) 2015/2403, millega kehtestatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise norme ja meetodeid käsitlevad ühised suunised, et tagada laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade jäädav kasutuskõlbmatust (ELT 2018, L 65, lk 1). Sellega püütakse tagada, et „[t]ulirelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitlevad eeskirjad, mis on sätestatud rakendusmääruses (EL) 2015/2403, peaksid kajastama direktiiviga (EL) 2017/853 lisatud uusi laskekõlbmatuks muutmise eeskirju ning olema nendega kooskõlas“ (põhjendus 5). Kohtuistungil rõhutati, et rakendusmääruse 2018/337 mõnes keeleversioonis ei ole artikli 3 lõike 1 muutmisel nimisõnale „asutus“ omadussõna „avalik-õiguslik“ lisatud.

¹⁶ Eri keeleversioonides on kasutatud nii sõna „organ“ (prantsuse keeles *organisme*, itaalia keeles *organismo*) kui ka sõna „üksus“ (hispaania keeles *entidad*, inglise keeles *entity*, portugali keeles *entidade*, rumeenia keeles *entitatea*, hollandi keeles *entiteit*). Saksakeelses versioonis kasutatakse terminit *Behörde*.

45. Kui liikmesriikides ette nähtud eeskirjad ei ole liidu õigusega vastuolus, jääb liikmesriikidele enesekorraldusvõime. Üldiselt ei takista miski neil määrata avalike ülesannete täitmist eraõiguslikele üksustele, ka juhul, kui need ülesanded tulenevad liidu õigusnormidest, millega ei ole selline pädevuse andmine vastuolus.¹⁷

46. Samamoodi võivad liikmesriigid lubada oma ametiasutustel delegeerida teatavaid volitusi eraõiguslikele üksustele¹⁸ või kehtestada koostöömehhanisme erasektori ettevõtjatega, et usaldada neile asjakohaste kontrollidega nende volituste kasutamine.¹⁹

47. Minu arvates on rakendusmäärusega 2015/2403 lubatud kasutada samu lähenemisviise. Ainus korraldusliku autonoomia piirang on see, et liikmesriigid ei või minna nii kaugele, et sisuliselt *kaotada* avaliku sektori asutuse kui tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise kontrollimise eest lõppastmes vastutava isiku mudel.

48. Teisisõnu, mis puutub kontrolliasutustesse, siis võib sellise avaliku huvi ülesande usaldada eraõiguslikule ettevõtjale, kui tellimuse esitamise tingimused ei moonuta direktiivi 91/477 ja rakendusmääruse 2015/2403 üldist õiguslikku skeemi.

49. Minu arvates võivad eraõiguslikud üksused seega kontrollida relvade laskekõlbmatuks muutmist, tingimusel et nad alluvad avaliku sektori asutuse volitusele ja *tegelikule* kontrollile. Viimasel on õigus teha järelevalvet selle üle, kuidas tulirelvade laskekõlbmatuks muutmine toimub, kuid ta võib selle tegemise delegeerida eraõiguslikele üksustele.

50. Austria valitsus selgitas 22. aprillil 2022 Euroopa Kohtu küsimustele vastates, et riigisisised õigusnormid võimaldavad siseministeeriumil ja kaitseministeeriumil lubada teatavatel ettevõtjatel kontrollida, et tulirelvad on muudetud laskekõlbmatuks. See kontrollimine eeldab, et volitatud üksikisik täidab nende ministeeriumide juhtimise all riigi võimuorgani pädevusse kuuluvat ülesannet.²⁰

51. Kohtuistungil võtsid nii Soome ametiasutused kui ka komisjon Austria mudeli suhtes kriitilise hoiaku, rõhutades tunnustatud eraõiguslike kontrolliasutuste arvu (16)²¹ ning asjaolu, et nende kohta ei ole andmeid komisjonile esitatud nimekirjas, kus on nimetatud ainult siseministeeriumi.

¹⁷ Euroopa Kohus on sellises nii üldises valdkonnas nagu vahetu õigusmõjuga direktiivi sätete õiguslik kord möönnud, et „sellise eraõigusliku üksuse või organi vastu, kellele liikmesriik on andnud ülesande täita avalikku ülesannet ja kellel on selleks laiemad volitused võrreldes nendega, mis tulenevad eraõiguslike isikute vahelistele suhetele kohaldatavatest eeskirjadest, [saab] tugineda vahetut õigusmõju omavatele direktiivi sätetele“ (10. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, punkt 35)).

¹⁸ Delegeerimine ei tähenda automaatselt, et asjaomase tegevuse alal tegutsetakse „avaliku võimu teostamisel“. Euroopa Kohtu sellekohane praktika välistab selle, et abi- ja ettevalmistavaid ülesandeid võiks pidada otseseks ja spetsiifiliseks osalemiseks avaliku võimu teostamises ELTL artikli 51 lõike 1 tähenduses, kuna selle sätte ulatus peab piirduma rangelt vajalikuga. Teisest küljest on 7. mai 2020. aasta kohtuotsuses Rina (C-641/18, EU:C:2020:349, punkt 39) märgitud, et „pelgalt fakt, et teatavad volitused olid delegeeritud avaliku võimu aktiga, ei tähenda, et neid volitusi oleks teostatud *iure imperii*“.

¹⁹ Liidu õigus lubab sõnaselgelt mõnes sektoris täita avaliku võimu ülesandeid eraõiguslikel üksustel. Vt näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/45/EL, milles käsitletakse mootorsõidukite ja nende haagiste korralist tehnoulevaatust ja millega tunnustatakse kehtetuks direktiiv 2009/40/EÜ (ELT 2014, L 127, lk 51), artikli 4 lõige 2: „Tehnoulevaatust teeb sõiduki registreerimise liikmesriik või kõnealuse liikmesriigi poolt selleks volitatud avalik-õiguslik isik või kõnealuse liikmesriigi poolt määratud ning tema järelevalve alla kuuluvad asutused või ettevõtted, *sealhulgas tegevusloa saanud eraõiguslikud isikud*.“ Kohtujuristi kursiiv.

²⁰ Austria valitsuse väitel (tema vastuse punkt 17) tegutseb volitatud ettevõtja funktsionaalselt delegeeriva avaliku sektori asutusena. Viimane vastutab avalike huvidega seotud ülesannete täitmise eest ettevõtja poolt. Austria konstitutsioonikohtu praktikas on nõutud, et delegeerimisele kehtivad ranged tingimused ning et on tagatud uurimis- ja järelevalvevolitused, mida teostab haldusorgan (käesoleval juhul kaitseministeerium ja siseministeerium, kes teostavad juhtimisvolitusi ja võivad anda kontrolliasutustele korraldusi).

²¹ Komisjoni esitatud andmete kohaselt ei kasutata sellist mudelit üheski teises liikmesriigis.

52. Olenemata sellest, kuidas tuleks selle mudeli üle otsustada (kohtuistungil kinnitas komisjon, et ta kaalub,²² kas võtta selle suhtes mingeid meetmeid), on esimene eelotsuse küsimus sõnastatud abstraktselt ega nõua seega Euroopa Kohtult mingit hinnangut konkreetsetes liikmesriigis kehtestatud süsteemile.

2. Rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikes 3 toodud loetelu

53. Rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikes 3 on sätestatud, et „[k]omisjon avaldab oma veebisaidil liikmesriikide määratud kontrolliasutuste nimekirja [...]“.

54. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kas sellesse nimekirja kandmine on vajalik tingimus selleks, et kontrolliasutusi saaks kontrolliasutuseks pidada või kas see on ainult informatiivne ja kaugeltki mitte õigustloova jõuga.

55. Minu arvates toetavad rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõiked 1 ja 3 seda teist seisukohta: kontrolliasutuste määramise pädevus kuulub liikmesriikidele, samas kui see nimekiri kajastab (või peaks kajastama) liikmesriikide poolt juba määratud asutusi ainult informatiivselt, mitte õigustloova jõuga.²³

56. Nagu rõhutab komisjon oma kirjalikes seisukohtades, ei anna direktiivi 91/477 I lisa III osa ega rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõige 3 talle pädevust otsustada, millised on „kontrolliasutused“. Samuti ei nõua need sätted, et kontrolliasutused on ainult need, mis kantakse pärast seda, kui iga liikmesriik on need nimetanud, komisjoni veebisaidil avaldatud nimekirja.²⁴

57. Tõsi on, et piiriüleses keskkonnas nõuab õiguskindlus, et kontrolliasutusi saaks kindlaks teha sellise süsteemi järgi, mille avalikustamine võimaldab kindlalt teada, millised on igas liikmesriigis tunnustatud asutused.

58. Seepärast saab „teatava vaba liikumise“ taotlust, millele on viidatud direktiivi 2008/51 põhjenduses 1, paremini saavutada sellise mehhanismi abil, mis vähendab takistusi kaubavahetusele liikmesriikide vahel. Sihtriigi ametiasutustel, kellele esitatakse laskekõlbmatuks muudetud relv, on kergem seda hinnata, kui päritoluriigis on kasutuskõlbmatuks muutmist kontrollinud ja sertifitseerinud üksus, mille staatus ei ole just nimelt sellesse nimekirja kandmise tõttu vaieldav.

59. Nende kaalutluste puhul ei saa siiski jätta tähelepanuta normi sõnastust ja konteksti, millesse see kuulub: rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikes 3 nimetatud nimekirja kandmine ei ole kehtivuse tingimus selleks, et saada kontrolliasutuse *staatust*.

60. Seda *staatust* ei anta mitte nimekirja kandmisega, vaid asjaomase liikmesriigi loaga. Õigus määrata kindlaks üksused, kes on pädevad kontrollima ja kinnitama tulirelvade laskekõlbmatuks muutmist, on liikmesriigi ainupädevuses ja komisjoni roll nimekirja avaldamisel on vaid kõrvaline.

²² Näib, et komisjonile teeb muret eelkõige eraõiguslike kontrolliasutuste arv ja see, kas on võimalik, et need alluvad *tegelikult* avaliku sektori asutuse kontrollile.

²³ Tegelikult ei tähenda loetellu kandmine otseses mõttes, et iga liikmesriigi tegevus on sisuliselt rakendusmäärusega 2015/2403 kooskõlas. Arutluskäik, mille ma esitasin kohtuasjas Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:782, punktid 64–66) tehtud ettepanekus, on minu arvates analoogia alusel käesolevale kohtuasjale ülekantav. Tookord oli tegemist nõukogu peasekretariaadile teatamisega, millised asutused on liikmesriigi riigisisese õiguse kohaselt pädevad tegema või täitma Euroopa vahistamis- ja üleandmismääruseid.

²⁴ Komisjoni kirjalike seisukohtade punkt 26, mida kinnitati kohtuistungil.

61. Kui liikmesriik on sellise loa andnud, on nimekiri – ma kordan – eelistatav, aga mitte ainus tõendusvahend selle kohta, et tulirelva laskekõlbmatuks muutmise tõendi on väljastanud volitatud kontrolliasutus.

62. Sellest eeldusest lähtuvalt ei takista miski seda, et kui kontrolliasutust ei ole nimekirja kantud, esitab relva importija relva laskekõlbmatuks muutmise tõendi ja tõendab muul õiguslikult kehtival viisil, et selle väljastanud kontrolliasutusel on õiguspäraselt see staatus (see tähendab, et liikmesriik on ta selleks asutuseks nimetanud).

63. Eeltoodut ei tule mõista rakendusmääruse 2015/2403 artikli 3 lõikes 3 nimetatud nimekirja väärtuse *tühiseks pidamisena*. See säte, nagu ka ülejäänud selle määruse sätted, ei tohiks jääda surnud kirjatäheks. Kindlalt ette teadmine, millised on iga liikmesriigi kontrolliasutused, parandab süsteemi kui terviku usaldusväärsust.

64. Lisaks kohustab rakendusmääruse 2015/2403 artikkel 8 liikmesriike tegema komisjoniga lojaalset koostööd ja teavitama komisjoni „kõigist meetmetest, mida nad võtavad käesoleva määrusega reguleeritavas valdkonnas“. Muu hulgas tuleb teavitada artikli 3 lõikes 3 ette nähtud meetmest, millega antakse „iga kontrolliasutuse kohta üksikasjalikku teavet, [mis sisaldab] selle [kontrolliasutuse] tunnust ja kontaktandmeid“.

65. Teavitamata jätmine ei tähenda mitte ainult, et on raskem tõendada, et tulirelva laskekõlbmatuks muutmise tõendi on väljastanud kontrolliasutus, vaid kujutab ka liikmesriigi õigusliku kohustuse rikkumist. Komisjon peab võtma vajalikud meetmed selle kohustuse rikkumise vastukaaluks.

C. Teine eelotsuse küsimus

66. Teise eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada:

- kas „relvade laskekõlbmatuks muutmise küsimuses liikmesriigi määratud kontrolliasutuse kohta [võib] esitada [...] ka muult liikmesriigi ametiasutuselt saadud tõendi“;
- kas sellisel juhul „tuleb“ kontrolliasutuse väljastatud laskekõlbmatuks muutmise tõendit tunnustada teises liikmesriigis vastavalt rakendusmääruse 2015/2403 artikli 7 lõikele 2.

1. Kontrolliasutuse tunnustamine

67. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnastuses kattub tema teise eelotsuse küsimuse esimene punkt suures osas esimese eelotsuse küsimusega.

68. Kui – nagu ma soovitan – kontrolliasutuse kandmine komisjoni nimekirja ei ole selle *staatuse* omandamiseks oluline tingimus, näib mulle loogiline lubada muid tõendeid, mis tõendavad, et selle üksuse on nimetanud liikmesriik.

69. Minu arvates ei takista miski seda tõendada päritoluriigi ametiasutuste enda väljastatud ametlike dokumentidega, isegi kui nende asutuste nimetamist ei ole ühel või teisel põhjusel komisjoni avaldatud nimekirjas kajastatud.

2. *Relvade laskekõlbmatuks muutmise tõendi tunnustamine*

70. Sama eelotsuse küsimuse teine punkt puudutab liikmesriigi kohustust tunnustada teise liikmesriigi kontrolliasutuse väljastatud tõendit relvade laskekõlbmatuks muutmise kohta.

71. Üldreegel on see, et laskekõlbmatuks muudetud tulirelva võib teise riiki edasi toimetada üksnes juhul, kui sellel on ühtne ainulaadne märgistus ja sellega on kaasas tõend laskekõlbmatuks muutmise kohta.

72. Rakendusmääruse 2015/2403 artikli 7 lõikes 2 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid tunnustavad teise liikmesriigi väljastatud tõendeid tulirelva laskekõlbmatuks muutmise kohta, kui tõend vastab käesoleva määruse nõuetele“.²⁵

73. Selle artikli sõnastus on küll ettekirjutuse laadi: „Liikmesriigid *tunnustavad* [...]“ (kohtujuristi kursiiv). Seda käsku on aga siiski kohe täpsustatud, seades selle tingimuseks, et tõendid vastavad „käesoleva määruse nõuetele“.

74. Seega ei ole tõendi tunnustamine muu liikmesriigi kui emitendi poolt automaatne ega tingimusteta. Vastupidi, see tekib vaid siis, kui tõend vastab rakendusmääruses 2015/2403 kehtestatud nõuetele, mis võivad olla vormilised ja sisulised:

- vorminõuded puudutavad kasutatud vorminäidist (määruse III lisa tõend tulirelva laskekõlbmatuks muutmise kohta) ja selle väljastanud kontrolliasutuse pädevust. Tõend esitatakse vastuvõtjariigi pädevale asutusele, et viimane saaks veenduda, et tõendi on koostanud päritoluliikmesriigi määratud kontrolliasutus;
- sisulised nõuded puudutavad laskekõlbmatuks muutmise toiminguid, mis peavad vastama määruse I lisas sätestatud tehnilistele kirjeldustele. See, et sihtriigi ametiasutused kontrollivad, kas päritoluriigis on neid kirjeldusi järgitud, tekitab siiski teatavaid probleeme. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustes²⁶ ei ole sisulisi nõudeid käsitletud, näib mulle kohane neile viidata, et nõuetekohaselt piiritleda põhimõtted ja huvid, milles on käesolevas asjas küsimus.

75. Kõigepealt võiks arvata, et laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade ühendusesisene ringlus kuulub *klassikalise* vastastikuse tunnustamise süsteemi, mida kohaldatakse kaupade liikumise ja teenuste osutamise raames analoogsete dokumentide suhtes.

76. Ma arvan siiski, et sellist samastamist tuleb täpsustada.

77. Esiteks rõhutab direktiiv 2008/51, et selles on „omavahel tasakaalus ühelt poolt kohustus tagada teatavate tulirelvade [*teatav*] vaba liikumine ühenduses ja teiselt poolt vajadus *seada* sellisele vabadusele *piirid* teatavate [...] julgeolekutagatistega“.²⁷

²⁵ Kohtuistungil nõustusid kõik osalejad sellega, et see artikkel kehtestab tunnustuste vastastikuse tunnustamise süsteemi, mis lähtub liikmesriikidevahelisest vastastikusest usaldusest.

²⁶ Nagu ma juba märkisin (joonealune märkus 13), märgib asja menetlev kohus, et Helsingi politsei tuvastas, et relvade laskekõlbmatuks muutmises esines olulisi puudusi.

²⁷ Direktiivi 2008/51 põhjendus 1. Kohtujuristi kursiiv.

78. Direktiivi 91/477 artikli 12 lõike 3 algne redaktsioon kajastab juba seda, et tulirelvade vaba liikumise piirangud olid tahtlikud ja et „[k]aks või enam liikmesriiki võivad siseriiklike dokumentide vastastikuse tunnustamise kokkulepete alusel kehtestada paindlikuma korra, kui käesoleva artikliga ette on nähtud nende territooriumil koos tulirelvadega liikumise suhtes“.

79. Teiseks erineb tulirelvade ühendusesisese liikumise kord, mille jaoks pannakse paika „ühtlustatud miinimumraamistik“,²⁸ teistest täieliku ühtlustamise eeskirjadest, mis reguleerivad niisuguste kaupade piiriülest liiklust, mille liikumine võib kujutada endast ohtu.

80. Viimati nimetatud juhtudel on ülekaalukas põhimõte vaba liikumise põhimõte, mille alusel ei või liikmesriigid keelata, piirata või takistada vastava õigusnormiga kooskõlas olevate esemete turustamist või kasutuselevõtmist nende territooriumil.

81. Isegi täielikult ühtlustatud raamistikus on liikmesriikide ametiasutustele antud teatavad *järelekontrollivolitused* süsteemi puuduste või vastuolude tuvastamiseks. Selleks on ette nähtud rida kaitseklausleid, mis väldivad või parandavad liidu tasandil tõrkeid, käivitades protsessi, milles osalevad komisjon ja kõik liikmesriigid.²⁹

82. Kuigi direktiiv 91/477, mida on muudetud direktiiviga 2008/51, ja rakendusmäärus 2015/2403 ei anna konkreetselt liikmesriikidele laskekõlbmatuks muudetud relvade osas niisuguseid kontrollivolitusi, on see seletatav asjaoluga, et need ei ole hädavajalikud, arvestades eelkõige piiranguid, mis kehtivad nende relvade *tavapärasele* ringlusele.

83. Relvade liikmesriikide vahel edasitoimetamise protsess viib selleni, et vastuvõtva riigi ametiasutus sekkub relvade valdkonda täielikult *enne* nende lõplikku lubamist tema territooriumile. Õigus seda teha tuleneb direktiivist 91/477.

84. Direktiivi 91/477 artikli 14 esimeses taandes on nimelt sätestatud, et „[l]iikmesriigid võtavad vastu asjakohased sätted, millega keelatakse nende territooriumile tuua [...] tulirelva, välja arvatud artiklis 11 ja 12 määratletud juhtudel ja tingimusel, et nendes artiklites sätestatud tingimused on täidetud“.³⁰

85. Need kaks artiklit reguleerivad eri liiki tulirelvade liikumist liidus, mille suhtes kohaldatakse keerulist menetlust (artikkel 11)³¹ või kahe või enama liikmesriigi kaudu reisi jooksul omamise korral nende liikmesriikide luba (artikkel 12).

²⁸ 3. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Tšehhi Vabariik vs. parlament ja nõukogu (C-482/17, EU:C:2019:1035, punkt 47).

²⁹ Kohtuasjas Fédération des entreprises de la beauté (C-4/21, EU:C:2022:221) tehtud ettepanekus käsitlesin kaitseklauslite kohaldamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1223/2009 kosmeetikatoodete kohta (ELT 2009, L 342, lk 59) raames, mille eesmärk on liidu õigusnormide täielik ühtlustamine selles sektoris. Kuigi selle määruse kohaselt ei või liikmesriigid keelduda selle määruse nõuetele vastavate kosmeetikatoodete turul kättesaadavaks tegemisest, seda keelata või piirata, võivad nad kohaldada ajutiselt neid kaitseklausleid, säilitades samal ajal kosmeetikatoodete siseturu ühtsuse, jättes viimase sõna õiguse komisjonile.

³⁰ Direktiivi 91/477 kuuendas põhjenduses oli märgitud, et „põhimõtteliselt tuleks keelata liikumine ühest liikmesriigist teise koos relvaga“.

³¹ Kui see liikmesriik, kus relvad enne loa väljastamist asuvad, lubab selliseid vedusid teostada, väljastab ta kõiki artikli 11 lõike 2 esimeses lõigus nimetatud andmeid sisaldava litsentsi. Selline litsents on tulirelvaga kaasas kuni selle sihtkohta jõudmiseni; liikmesriikide ametiasutuste nõudmisel esitatakse see alati.

86. Nagu kohtuistungil rõhutati, eeldavad laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade liidus edasitoimetamise toimingud, et relvad ja nende laskekõlbmatuks muutmise tõendid tuleb esitada vastuvõtjariigi ametiasutustele, kes peavad igal juhul kontrollima relvasid ja tõendeid, et hinnata relvade vastavust tõenditele ja ettekirjutuse laadi nõuete täitmist.³²

87. Selle deklareerimis- ja esitusprotsessi raames (mis ei ole vastuolus tulirelvade *suhtelise* vaba liikumisega, mis on relvade ilmselge ohtlikkuse tõttu piiratud) ei saa vastuvõtjariigi ametiasutused aga niisuguste tõendite korral, mille puhul on juba esmapilgul näha, et need ei vasta rakendusmääruses 2015/2403 ette nähtud nõuetele, *silma kinni pigistada*.

88. Sellistel juhtudel, kui neil ametiasutustel on mõjuv põhjus kahtlustada, et päritoluriigi kontrolliasutuse väljastatud tõendid ei vasta neile nõuetele, võivad nad läbi viia nõuetekohased kontrollid (sealhulgas esitada abitaotluse rakendusmääruse 2015/2403 artikli 4 alusel) ja vajaduse korral neid tõendeid mitte arvesse võtta, kui tuvastatud puudused on tõsised.³³

89. Võib arvata, et laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade suhtes, mis ei kuulu mõiste „tulirelvad“ alla, nende relvade ühest liikmesriigist teise viimiseks neid menetlusi ei kohaldata. Ma ei arva siiski, et see on nii, mitmel järgmisel põhjusel:

- igasugusel relval on teatud „olulised osad“; laskekõlbmatuks muutmise eesmärk on just tagada, „et kõik olulised osad on muudetud jäädavalt kasutamatuks ning et neid ei ole võimalik [...] eemaldada, asendada või muuta“³⁴;
- mõned nendest olulistest osadest kujutavad endast tulirelva vastavalt mõiste määratlusele direktiivi 91/477 artikli 1 lõikes 1b, millega lisatakse artiklitele sätteid, mis olid juba algul ette nähtud I lisa II osa punktis b;
- selles kontekstis on raske vaidlustada, et vastuvõtjariigi pädeval asutusel ei ole õigust kontrollida ja liigitada laskekõlbmatuks muudetud relvi „tulirelva oluliste osade“ kandjateks, mille neutraliseerimist peab ta samuti tuvastama.

90. Kokkuvõttes kõrvaldab see, et vastuvõtjariigi ametiasutused kontrollivad, et laskekõlbmatuks muudetud relvade kontrollimise tõend vastab nõutavatele vormilistele ja sisulistele tingimustele, riski ja võimaldab kaitsta avalikku julgeolekut: relvi ei tooda tema territooriumile laskekõlbmatuks muudetud relvadena enne, kui on tõendatud, et need seda ka tõepoolest on.

³² Veelgi enam, vastuvõtjariigi ametiasutused võivad kontrollida, kas laskekõlbmatuks muudetud relvad vastavad määruse 2015/2403 artiklis 6 osutatud „täiendavatele meetmetele“ lisaks määruse 2015/2403 I lisa sätestatud tehnilistele kirjeldustele. Kohtuistungil märgiti, et ei Austria Vabariik ega Soome ei ole seda tüüpi meetmeid võtnud.

³³ Sama lahendus võiks mõistagi viia sama tulemuseni, kui laskekõlbmatuks muutmise tõendid on saadud pettuse teel või neid kasutati pettuslikult. Euroopa Kohtu 6. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Altun jt (C-359/16, EU:C:2018:63) ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines (C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260), mis käsitlevad tõendite E 101 väljaandmist liidu piires liikuvatele töötajatele sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamiseks, tunnustavad seda tingimustel, et eelnevalt järgitakse menetlust, mille tulemusel halduskomisjon asjaomastes küsimustes kokku lepib. Kuna rakendusmäärus 2015/2403 ei näinud relvade kasutuslitsentside puhul ette selliseid lepitusmehhanisme, võivad võimalikku pettust hinnata vastuvõtjariigi ametiasutused.

³⁴ Direktiivi 91/477 I lisa III osa punkt a.

V. Ettepanek

91. Eeltoodut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Korkein hallinto-oikeusele (Soome kõrgeim halduskohus) järgmiselt:

1. Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta artiklit 3 ja komisjoni 15. detsembri 2015. aasta rakendusmääruse 2015/2403, millega kehtestatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise norme ja meetodeid käsitlevad ühised suunised, et tagada laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade jäädav kasutuskõlbmatust, artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et:
  - nendega ei ole vastuolus see, kui liikmesriik määrab eraõigusliku äriühingu, mis allub ametiasutuse järelevalvele ja juhtimisele, et kontrollida, kas tulirelva laskekõlbmatuks muutmine toimus vastavalt nimetatud määruse I lisas sätestatud tehnilistele kirjeldustele;
  - liikmesriikide poolt määratud kontrolliasutuste kandmine nimekirja, mis avaldatakse komisjoni veebilehel, ei ole selle nimetamise tõendamise oluline tingimus, mida saab tõendada mis tahes õiguslikult lubatud vahenditega.
2. Rakendusmääruse 2015/2403 artikli 7 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selle riigi ametiasutused, kuhu tahetakse toimetada laskekõlbmatuks muudetud relva, võivad juhul, kui neil on selleks mõjuv põhjus, kontrollida, kas teise liikmesriigi kontrolliasutuste väljastatud tõend relva laskekõlbmatuks muutmise kohta vastab selles määruses ette nähtud vormilistele ja sisulistele nõuetele.